

APPENDIX A

NOTEN PROCEDURES EN WERKWIJZE

1. Besluit instelling onderzoek (enquête), Staatscourant 1998, 21 oktober 1998, nr. 201
2. Kamerstuk 26 241, nrs. 1, 2 (herdruk) en 5
3. Brief d.d. 19 maart 1998 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer (ECB 99 1751)
4. Voorbeeld spreektekst afleggen eed

Staatscourant 201, 21 oktober 1998

Instelling Enquêtecommissie vliegramp Bijlmer

De Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft op 14 oktober 1998 besloten:

1. overeenkomstig artikel 143 van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, een commissie in te stellen met de opdracht een onderzoek te doen naar:

- de toedracht van de vliegramp in de Bijlmermeer op 4 oktober 1992;
- de lading van het vliegtuig;
- het optreden en de rol van de diverse instanties en overheidsinstellingen na de ramp en bij de verdere afwikkeling ervan.

De vraag op welke wijze er sinds 1992 is omgegaan met het gezondheidskundig aspect van de ramp zal in het onderzoek worden meegenomen.

De primaire doelen van het onderzoek zijn waarheidsvinding en het trekken van lessen voor de toekomst.

2. overeenkomstig artikel 144 van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, de termijn waarbinnen het onderzoek moet zijn afgerond te bepalen op vier maanden na de datum van instelling.

Tot lid van de commissie zijn benoemd de leden Augusteijn-Esser (D66), Van den Doel (VVD), Th.A.M. Meijer (CDA), Oedayraj Singh Varma (Groen-Links) en Oudkerk (PvdA). De commissie heeft de heer Meijer tot haar voorzitter en de heer Oudkerk tot haar ondervoorzitter gekozen. De griffier van de commissie is de heer Ch.J.M. Roovers.

Vergaderjaar 1998–1999

26 241

Enquête vliegramp Bijlmermeer

Nr. 1

BRIEF VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR VERKEER EN WATER-STAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 8 oktober 1998

De vaste commissie voor Verkeer en Waterstaat stelt de Kamer voor, overeenkomstig artikel 1, eerste en derde lid van de Wet op de Parlementaire Enquête juncto de artikelen 140 en 141 van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, te besluiten:

een onderzoek in te stellen naar:

- de toedracht van de vliegramp in de Bijlmermeer van 4 oktober 1992, voor zover voor de opdrachtformulering relevant
- de lading van het vliegtuig
- het optreden en de rol van de diverse instanties en overheidsinstellingen na de ramp en bij de verdere afwikkeling ervan

De primaire doelen van het onderzoek zijn waarheidsvinding en het trekken van lessen voor de toekomst. Daarnaast zal de vraag op welke wijze er sinds 1992 is omgegaan met het gezondheidskundig aspect van de ramp in het onderzoek moeten worden meegenomen. De door de werkgroep vliegramp Bijlmermeer geïnventariseerde vragen vormen de leidraad voor het onderzoek (zie bijlage).

Tot de in het kader van het onderzoek te horen personen kunnen in ieder geval behoren:

- de (ouds)bewindspersonen van Verkeer en Waterstaat, van Economische Zaken van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, van Binnenlandse Zaken en van Buitenlandse Zaken
- leden en oud-leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
- ambtenaren en voormalige ambtenaren
- leden en medewerkers van adviesraden van de regering
- medewerkers van bijzondere opsporingsdiensten en de Binnenlandse Veiligheidsdienst
- medewerkers van de luchtvaartmaatschappij EI-AI
- medewerkers van de luchthaven Schiphol

- hulpverleners betrokken bij de afhandeling van de ramp
- leden van het Openbaar Ministerie
- medici die gezondheidskundig onderzoek hebben gedaan.
- slachtoffers van de ramp
- Gedeputeerde Staten van Noord-Holland
- colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Amsterdam en Haarlemmermeer.

De vaste commissie voor Verkeer en Waterstaat stelt voor om aan de commissie van onderzoek een door haar te bepalen aantal externe onderzoekers toe te voegen aan wie zij werkzaamheden opdraagt. Deze werkzaamheden zullen vooral betrekking hebben op het traceren en analyseren van de (nog ontbrekende) vrachtdocumenten. De externe onderzoekers zullen steeds onder verantwoordelijkheid van de onderzoekscommissie hun werkzaamheden verrichten.

De vaste commissie stelt de Kamer voor om de termijn bedoeld in artikel 144 van het Reglement van Orde vast te stellen op vier maanden gerekend vanaf de dag waarop de Voorzitter de leden van de commissie heeft benoemd, ingevolge artikel 25 van het Reglement.

De voorzitter van de vaste commissie voor Verkeer en Waterstaat,
Blaauw

De griffier van de vaste commissie voor Verkeer en Waterstaat,
Roovers

ONDERZOEKSOPDRACHT WERKGROEP VLEIGRAMP BIJLMERMEER

De werkgroep Vliegcramp Bijlmermeer heeft in de afgelopen maanden haar opdracht uitgevoerd, die eruit heeft bestaan de ontbrekende informatie betreffende het vliegtuigongeval in de Bijlmermeer te inventariseren. Veel informatie is al in de loop der jaren opgevraagd en naar de Kamer toegezonden. De werkgroep zelf heeft de afgelopen maanden veel additionele informatie opgevraagd. Na bestudering van de antwoorden, die door de verschillende instanties zijn gegeven, blijven er een aantal vragen over, die naar de aard van het onderzoek in drie categorieën onder te brengen zijn. In aanvulling op de vragen die de werkgroep via de vaste commissie voor Verkeer en Waterstaat naar de regering heeft doorgeleid (zie bijlage bij brief d.d. 25 juni 1998, kamerstuk 22 861, nr. 28) heeft zij de volgende vragen geïnventariseerd.

A. Noodvlucht en toedracht

De werkgroep acht het in dit stadium niet van belang dat het onderzoek met betrekking tot de oorzaaksvinding van het ongeval over wordt gedaan. Zij heeft nog wel enkele vragen met betrekking tot de afhandeling het ongeval.

De vragen die de werkgroep in dit verband graag beantwoord zou willen zien zijn de volgende:

– feitenonderzoek

Hoe is het verschil in routes tussen de radar en de Data Flight Recorder te verklaren?

Hoe is het verschil in route te verklaren die de Raad voor de Luchtvaart geeft en de route die door de getuigenverklaringen kan worden uitgetekend?

Hoe kan verklaard worden dat de eerste crash-melding op de band van de politie van Amsterdam om 18:35:36 binnen komt, terwijl volgens de radarplot het toestel toen nog op 1700 voet hoogte vloog?

– horen van getuigen

Heeft de Luchtverkeersbeveiliging de oorzaak van de MAYDAY-call proberen te achterhalen? Zo nee, waarom niet?

Op welke wijze heeft de Luchtverkeersbeveiliging de problemen die het vliegtuig had geïnventariseerd?

Door wie en op basis van welke overwegingen zijn besluiten genomen met betrekking tot het begeleiden van het vliegtuig, zoals bijvoorbeeld met betrekking tot de vliegroute?

Zijn er data of datadragers met betrekking tot de noodvlucht en de afhandeling daarvan, verdwenen gewijzigd of vernietigd?

B. Bergingswerkzaamheden

feitenonderzoek/horen van getuigen

Hoe is de berging verlopen? En wat is er met het afgevoerde materiaal gebeurd?

C. Lading

Na het verschijnen van het rapport van de commissie Informatiestroom Luchtvrachtdocumentatie zijn er nog vele vragen blijven leven met betrekking tot de wijze van het vergaren van de vrachtdocumenten op de avond van de ramp zelf en in de latere stadia. Antwoorden op deze vragen kunnen inzicht geven in het eventuele tekortschieten van de overheid om in geval van grote luchtvaartcalamiteiten tijdig en op de juiste wijze op te treden.

De kwestie van de tegenstrijdige verklaringen van een aantal overheidsfunctionarissen vindt de werkgroep een belangrijk punt van aandacht.

De vragen die de werkgroep in dit verband graag beantwoord zou willen zien zijn de volgende:

– *extern onderzoek*

Is nu een sluitend antwoord te geven op de vraag waaruit de lading van het vliegtuig heeft bestaan? Welke militaire goederen hebben in de lading gezeten?

– *feitenonderzoek*

Welke papieren met betrekking tot de lading hadden moeten worden verzameld op grond van bestaande regelgeving?

Welke formele positie had de Rijkspolitiedienst Luchtvaart c.q. Openbaar Ministerie met betrekking tot het verkrijgen van relevante informatie en documenten?

– *horen van getuigen*

Welke papieren met betrekking tot de lading waren er verzameld? En door wie waren deze papieren verzameld?

Welke activiteiten heeft de toenmalige Rijkspolitiedienst Luchtvaart op welk moment ondernomen bij het verkrijgen van of het pogen te verkrijgen van diverse relevante documenten in het algemeen en van de gevaarlijke stoffenlijsten, alsmede de vrachtbrieven in het bijzonder? Welke afspraken zijn door de Rijkspolitiedienst Luchtvaart gemaakt met respectievelijk Rijksluchtvaartdienst en Bureau Vooronderzoek Ongevallen en Incidenten en Raad voor de Luchtvaart enerzijds en het OM anderzijds met betrekking het verkrijgen van de relevante informatie en documenten?

Welke activiteiten heeft de Economische Controledienst op welk moment ondernomen in relatie tot de lading van het EL AL-toestel?

Welke positie heeft Economische Controledienst formeel bij de controle op militaire goederen? Hoe heeft zij deze feitelijk ingevuld?

Op welke wijze (inhoud en aard) is hierover gerapporteerd aan derden zijnde overige onderzoeksinstanties, ministers, Tweede Kamer en anderen?

D. Overheidsinstellingen

Het functioneren van overheidsinstellingen heeft aanleiding gegeven tot het stellen van vragen. Met name de samenwerking tussen de overheidsorganen die zich bezig hebben gehouden met de bergingswerkzaamheden heeft de aandacht van de werkgroep. De werkgroep wil de lessen die getrokken kunnen worden na inventarisering van de fouten die gemaakt zijn, uitgewerkt zien in beleid.

De vragen die de werkgroep in dit verband graag beantwoord zou willen zien zijn de volgende:

– *feitenonderzoek*

Wat is de relatie tussen de Rijksluchtvaartdienst en de Bureau Vooronderzoek Ongevallen en Incidenten?

– *feitenonderzoek/horen van getuigen*

Hoe is de formele verdeling van de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van en tussen de diverse overheidsinstellingen met betrekking tot het vliegtuigongeluk, de aanloop daartoe en de afhandeling ervan? Hoe zijn deze feitelijk ingevuld?

Zijn in dat kader nadere formele en/of informele afspraken gemaakt, danwel gedragsregels vastgelegd?

Welke formele positie had het Openbaar Ministerie? Hoe heeft het Openbaar Ministerie deze feitelijk ingevuld?

E. Gezondheid

De gezondheidsklachten van bewoners, hulpverleners en andere personen die ten tijde van en na het ongeval op de plek van de crash of in hangar 8 op Schiphol (werkzaam) zijn geweest worden op dit moment geïnventariseerd. De werkgroep spreekt haar tevredenheid uit met het feit dat het onderzoek op een grote schaal plaatsvindt. Zij vraagt zich evenwel af waarom de diverse overheden (rijk alsook gemeenten) niet eerder dan 6 mei jl. een onderzoek hebben geïnitieerd naar de gezondheidsaspecten met betrekking tot het ongeval.

Enige andere vragen die zij in dit verband wil stellen zijn de volgende:

– *feitenonderzoek*

Waren de bij de berging betrokken instanties op de hoogte van instructies met betrekking tot het omgaan met het neergestorte vliegtuig?

Waarom werd na het ongeval het grondwater gezuiverd, nadat de overheden eerst verklaard hadden dat er geen gevaar voor de volksgezondheid was?

– *horen van getuigen*

Is gelet op de lading en constructie (verarmd uranium) van het vliegtuig na de crash adequaat gereageerd door de bij de berging betrokken overheidsinstanties met betrekking tot de gezondheid en de gezondheidsrisico's voor de personen die zich tijdens of na het ongeval in de omgeving daarvan bevonden?

Waarom werd in hangar 8 op Schiphol wel beschermende kleding door de bergers gedragen en op hetzelfde moment op de plek van de ramp niet?

Vergaderjaar 1998–1999

26 241

Enquête vliegkamp Bijlmermeer

Nr. 2 HERDRUK¹

BRIEF VAN HET PRESIDIUM

Aan de leden

's-Gravenhage, 3 november 1998

Hierbij gaat een voorstel voor de raming van de kosten van de parlementaire enquête vliegkamp Bijlmermeer voor het jaar 1998 en 1999.

Het voorstel is conform de opgave van de enquêtecommissie. Het Presidium zal bevorderen dat deze raming voor 1998 als zelfstandig suppletoir begrotingsvoorstel wordt verwerkt en dat de raming voor 1999 in het begrotingsvoorstel samenhangend met de Voorjaarsnota zal worden verwerkt.

De Voorzitter,
Van Nieuwenhoven

De Griffier,
De Beaufort

¹ I.v.m. verbetering van bedragen op blz. 2, eerste alinea.

Begroting Parlementaire enquête vliegcramp Bijlmermeer

De aan de werkzaamheden van de enquêtecommissie verbonden kosten worden thans geraamd op circa f 1,404 mln. Hiervan heeft naar schatting een bedrag van f 0,687 mln betrekking op het jaar 1998. De aard van de kosten en de verdeling over de periode 1998-1999 is als volgt:

Artikel U03.16 «Parlementaire Enquêtes»

(bedragen x f 1 000,-)

aard	uitgaven in 1998	uitgaven in 1999	totaal
personeel	420	420	840
extern onderzoeksbegeleider	90	90	180
materieel	177	207	384
totaal	687	717	1 404

Leidraad voor het onderzoek vormen de vragen die de werkgroep vliegcramp Bijlmermeer heeft geïnventariseerd. Het beantwoorden van deze vragen noodzaakt tot een projectorganisatie, waarin verschillende vormen van kennis en vaardigheid worden samengevoegd. Ten einde het onderzoek op verantwoorde wijze binnen het beoogde tijdsbestek van vier maanden af te ronden en terzake te rapporteren, zal ten behoeve van de Enquête een staf geformeerd worden die onder verantwoordelijkheid van de betrokken griffier opereert. Met het oog op voldoende interne onderzoekscapaciteit, kan worden beschikt over een vijftal onderzoekers uit verschillende wetenschappelijke disciplines, alsmede twee deskundigen op, onder meer, het terrein van het luchtvaartrecht.

Het voornemen bestaat om zo weinig mogelijk onderzoek extern uit te besteden. Er is op dit moment echter nog niet te overzien in hoeverre het inwinnen van extern advies noodzakelijk is.

Vergaderjaar 1998–1999

26 241

Enquête vliegcramp Bijlmermeer

Nr. 5

BRIEF VAN HET PRESIDIUM

Den Haag, 27 januari 1999

Aan alle leden,

Het Presidium heeft zich beraden over bijgaande brief van de Enquêtecommissie vliegcramp Bijlmermeer. Het stelt vast dat de commissie een tijdschema heeft gekozen waarbij de door de Kamer gestelde termijn wordt overschreden. Het Presidium meent dat korte enquêtes in het algemeen binnen vier maanden moeten kunnen worden afgewikkeld en het is in die mening bevestigd doordat de Enquêtecommissie vliegcramp Bijlmermeer haar mandaat met die termijn aanvaardde. De commissie meent nu echter dat de kwaliteit van het onderzoek en van de conclusies, in dit geval zes weken meer vergen. Het Presidium stelt voor de termijn te verlengen tot 1 april.

Het Presidium kan ermee instemmen dat de begroting voor 1999 van de enquêtecommissie wordt aangevuld met het bedrag van de onderuitputting in 1998.

Aan het Kabinet wordt gevraagd om de hiervoor nodige voorzieningen te treffen. Het Presidium ziet geen reden om de kosten van materiële voorzieningen door te berekenen. Het Presidium gaat ervan uit dat de kosten van de enquête, ondanks de verlenging, niet de oorspronkelijke begroting zullen overschrijden.

De Voorzitter
J. van Nieuwenhoven

De Griffier
W. H. de Beaufort

**PARLEMENTAIRE ENQUÊTECOMMISSIE VLIETRAMP
BIJMERMEER**

Aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 20 januari 1999

Onder verwijzing naar de brief van de Enquêtecommissie vlietramp Bijmermeer d.d. 16 december 1998 en het gesprek dat u met de voorzitter en de ondervoorzitter van de enquêtecommissie op 12 januari jl. hebt gehad, doet de commissie hierbij verslag van de voortgang van haar werkzaamheden.

Overeenkomstig het advies van de werkgroep en het besluit van de Kamer is het onderzoek van de enquêtecommissie gericht op vijf onderzoeksthema's, te weten toedracht, lading en berging alsmede gezondheidsaspecten en de rol van de overheid, met de kanttekening dat de twee laatstgenoemde onderwerpen een afgeleide zijn van de drie eerstgenoemde. Het doel van het onderzoek is waarheidsvinding en het trekken van lessen voor de toekomst.

Op 15 december 1998 heeft de commissie een begin gemaakt met de voorgesprekken, circa vijftien in totaal, waaruit een selectie gemaakt wordt van getuigen/deskundigen die in het openbaar gehoord zullen gaan worden.

Daarnaast heeft de commissie in het kader van het thema gezondheid drie rondetafelgesprekken belegd met ooggetuigen, hulpverleners en artsen.

De openbare verhoren zullen op woensdag 27 januari a.s. (week 4) van start gaan en naar verwachting zes weken in beslag nemen. De commissie heeft ervoor gekozen de verhoren op woensdag, donderdag en vrijdag af te nemen en het aantal verhoren per dag te bepalen op vier. In de eerste week staat het verhaal van en de beeldvorming rond de vlietramp centraal en in de daarop volgende weken komen de vijf genoemde thema's aan de orde, met een onderbreking in de week van 22 februari (week 8). In die week vindt een aantal voorgesprekken plaats en zal de commissie de reeds afgenomen verhoren evalueren ter voorbereiding van de laatste twee verhoorweken over de thema's gezondheid en overheids-optreden.

De commissie hoopt de verhoren in de week van 8 maart (week 10) te kunnen afronden en zal naar verwachting haar rapport eind maart gereed hebben.

Onder verwijzing naar het instellingsbesluit van de Kamer van 14 oktober 1998, waarin is aangegeven dat het onderzoek van de enquêtecommissie binnen vier maanden moet zijn afgerond, vraagt zij de Kamer in het licht van de geschetste tijdplanning toestemming genoemde termijn te verlengen tot 1 april 1999.

Met uitzondering van onvoorziene uitgaven acht de commissie het zeer wel mogelijk de bekostiging van een verlenging van de onderzoeksperiode binnen de bestaande begrotingsruimte te kunnen realiseren. De voorwaarden die hieraan ten grondslag liggen zijn opgenomen in de bij deze brief opgenomen bijlage. De commissie maakt hierbij de kanttekening dat zij recentelijk nog een nieuwe, en in haar ogen laatste,

substantiële verplichting is aangegaan die wellicht niet of niet geheel uit de bestaande begroting gefinancierd zal kunnen worden. Het betreft een extern onderzoek naar de gezondheidsaspecten van de vliegcrash in relatie tot de lading van het toestel.

De voorzitter van de commissie,
Th. A. M. Meijer

De griffier van de commissie,
Ch. J. M. Roovers

Memo inzake begrotingsruimte enquêtecommissie

- Onderuitputting 1998 bedraagt f 254 000 (kasmatig was beschikbaar in 1998 f 687 000)
- Begroting voor 1999 bedraagt f 717 000
Resteert in totaal f 971 000

Extrapolatie van het huidige uitgavenbeeld maakt het mogelijk het onderzoek te verlengen tot eind maart 1999 onder voorwaarde dat

- de huidige lijn wordt voortgezet en contracten onder dezelfde financiële voorwaarden worden verlengd.
- de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties meewerkt aan overheveling van de kasmatige onderuitputting 1998 naar 1999
- kosten van materiële voorzieningen niet worden doorberekend aan enquêtecommissie
- er geen nieuwe substantiële verplichtingen worden aangegaan

PARLEMENTAIRE ENQUÊTECOMMISSIE
VLIETRAMP BIJLMERMEER

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal

Referentie: ECB 99 1751

Uw referentie:

Datum: 19 maart 1999

Betreft: aanbieding eindrapport

Geachte mevrouw Van Nieuwenhoven,

De Parlementaire enquêtecommissie vliegtuigcrash Bijlmermeer vraagt uw aandacht voor het volgende.

Sinds 12 maart jl., de dag waarop de openbare verhoren voorlopig werden afgesloten, werkt de commissie aan de totstandkoming van het eindrapport. De analyse van de openbare verhoren, 89 in totaal, levert een aantal vraagpunten op die nader onderzocht moeten worden. Bovendien is het onderzoek van de commissie, in het bijzonder met betrekking tot het vraagstuk van de lading van het vliegtuig, nog niet volledig afgerond. Tevens heeft de commissie het Academisch Medisch Centrum gevraagd en bereid gevonden haar onderzoek te versnellen. Het resultaat van dit onderzoek zal op 9 april 1999 ter kennis van de commissie worden gebracht.

Aangezien het mandaat van de commissie op 1 april a.s. afloopt en de kopij uiterlijk zeven werkdagen voor de publicatiedatum aan de drukker moet worden aangeleverd, zou de commissie reeds op 22 maart haar rapport moeten vaststellen. De commissie is gezien het bovenstaande daar niet toe in staat. Zij verzoekt de Kamer haar mandaat met enkele weken te verlengen. De commissie acht het mogelijk u haar definitieve eindrapport uiterlijk donderdag 22 april 1999 te kunnen aanbieden.

De voorzitter van de commissie,
Th.A.M. Meijer

De griffier van de commissie,
Ch.J.M. Roovers

PLEIN 2, POSTBUS 20018, 2500 EA • 'S-GRAVENHAGE
TEL: 070-312 92 64 • FAX: 070-312 93 46

Eerste verhoor opteuur

Voorzitter:

“Ik open de vergadering van de Enquêtecommissie Vliegramp Bijlmermeer. Aan de orde is het verhoor van de heer....., geboren op te.....”

Voorzitter gaat staan en vervolgt:

“Mijnheer ik verzoek u te gaan staan voor het afleggen van de eed.

De door u af te leggen eed luidt:

“ik zweer, dat ik de gehele waarheid en niets dan de waarheid zal zeggen” (getuige antwoordt: “Zo waarlijk helpe mij God Almachtig”).

Voorzitter (en leden) gaan zitten.

Voorzitter houdt inleiding van twee zinnen:

“De Enquêtecommissie onderzoekt de toedracht en de gevolgen van de vliegramp op 4 oktober 1992 in de Bijlmer te Amsterdam, met als doel waarheidsvinding en het trekken van lessen voor de toekomst. Mijnheer, waar was u op het moment van de ramp?

Na afloop verhoor zegt de voorzitter:

“Ik schors de vergadering totuur.”